

ודנה הגמרא בדברי הברייטא:

חיבי דמי, באיזה משכון נחלקו רבי אליעזר ורבי עקיבא: **אי דשוי שיעור זוזי של ההלואה, מאי טעמיה דרבי אליעזר** הסובר כי לא איבד המלוה כלום אלא ישבע ויטול, ומדוע? והלא כאשר נטל משכון בשווי ההלואה — לגוביינא נטלו, והרי הוא חייב באחריותו!?

א-תמ

אלא לאו, באופן דלא שוי המשכון שיעור זוזי נחלקו. ובדברי דשמואל קא מיפלגי — האם נוטל המלוה את המשכון מתוך הסכמה שאין הלוה חייב לפרוע חובו אלא אם כן יחזיר לו המלוה את המשכון, ולכן אם אבד סובר רבי עקיבא — חייב המלוה באחריותו ולפיכך איבד את חובו,

או שלא נטלו אלא לזכרון דברים בעלמא בינו לבין הלוה, וודאי שלא באחריות נטלו. ולכן סובר רבי אליעזר דלא כשמואל, שאין לו ללוה על המלוה כלום וישבע שלא פשע בו כדין שומר חנם, וחייב הלוה בעל המשכון, להחזיר את חובו.

ודוחה הגמרא: **לא**, באופן דלא שוי המשכון שיעור חוב ההלואה — **כולי עלמא לית להו דשמואל**, אלא ודאי שלזכרון דברים נטל

המלוה את המשכון ולא כדי לפרוע ממנו את חובו, ולכן אם אבד המשכון אינו חייב באחריותו.

והבא פליגי תנאי בברייטא בדשוי המשכון שיעור זוזי, וברבי יצחק קא מיפלגי!

דאמר רבי יצחק: מניין לבעל חוב שקונה משכון שנחשב כבעלים על המשכון?

שנאמר "ולך" [המלוה המחזיר את המשכון לעת ערב ולעת בוקר] תהיה צדקה. והרי אם אינו קונה המלוה את המשכון, ואינו נהיה כבעליו, צדקה מניין לו? הרי אין אדם עושה צדקה בדבר שאינו שלו, (56)

אלא, **מכאן לבעל חוב שקונה משכון**, ובכך שמשיב אותו ללווה הרי הוא כמי שנתן לו צדקה מממונו! (57)

ולפי זה, ודאי שחייב המלוה גם באחריות גניבה ואבדה של המשכון. שהרי נחשב הוא כבעליו ובאחריותו הוא, ורבי יצחק כרבי עקיבא סבירא ליה, שיש למלוה אחריות על המשכון, ואילו רבי אליעזר חולק עליו. ולכן אם אבד המשכון ישבע המלוה ויטול את מעותיו.

משה פרוטה, שהרי אינו נחסר ממון, שהרי פחות משה פרוטה לאו ממון הוא!?

ואפשר שאין כונת התוספות לחסרון ממון דוקא, אלא להוצאת כל דהוא משלו. ועד כמה שאין בעל חוב קונה משכון, הרי אין כאן כל הוצאה ואין זה צדקה.

57. כתב התוספות בד"ה מכאן לבע"ח דלרבי יצחק מתחייב בו כמו שומר שכר ואין חייב

והתוס' בד"ה מאי כתבו שכאשר הלוהו בשטר, מודה רבי אליעזר. משום שהדרך והרגילות שהמלוה בשטר אינו לוקח משכון בשעת ההלואה. אלא לוקחו שלא בשעת הלואה. ואז, בעל חוב קונה משכון מדרכי יצחק.

56. התוספות ד"ה צדקה מנין, ביארו שלא נקראת צדקה אלא אם כן מחסרו ממון. ויש לעיין לפי זה, אם מקיים מצות צדקה בפחות

שואלת הגמרא: אם כן, לימא דינו דרבי יצחק, האם בעל חוב קונה משכון — תנאי היא?

ותיכרא את דברי רבי יצחק: אימור דאמר רבי יצחק שנהיה המלוה בעלים על המשכון, רק היכן שמשכנו שלא בשעת הלואה, אלא כשהגיע זמן הפירעון ולא פרע, ותבעו המלוה בבית דין שיתן לו משכון על כך, ואז נטלו שליח בית דין על מנת שאם לא יפרענו — ייגבה ממנו. ועל זה אמר רבי יצחק שבעל חוב קונה את המשכון, כיון שבתורת גבייה הגיע לידו.

אבל, אם משכנו בשעת הלואה, מי אמר רבי יצחק שנהיה הלווה בעלים? שהרי אין הכרח שנטלו כמשכון כדי לגבות ממנו, אלא לזיכרון דברים בעלמא, שיזכרו המלוה והלווה את החוב?

וכאן הרי מדובר שמשכנו בשעה שמלווה. ואם כן, אין להעמיד את מחלוקת רבי אליעזר ורבי עקיבא בדברי רבי יצחק. כיון שלא על כגון הא הם נחלקו!

אלא, ודאי שבמשכנו שלא בשעת הלואה, כולי עלמא לא פליגי שאם איבד המשכון, איבד את מעות ההלואה שכנגדו, וראית להו

דרבי יצחק שבעל חוב קונה משכון והרי הוא באחריותו.

והכא נחלקו רבי אליעזר ורבי עקיבא במשכנו בשעת הלואה, ובשומר אבדה קמיפלגי, אם שומר שמקיים מצוה בשמירתו נחשב לשומר חינם או לשומר שכר ויתחייב בגניבה ואבדה כדין שומר שכר. ומלוה זה, אף הוא מקיים מצוה בהלואתו. והמשכון שנוטל בהלואתו וחייב בשמירתו, מכח מצות הלואה נאלץ לשומרו.

דאיתמר: שומר אבדה⁽⁵⁸⁾ אדם שמצא מציאה ושומר עליה מכח מצות השבת אבדה. רבה אמר: דינו כשומר חנם ופטור בגניבה ואבדה, ורב יוסף אמר: דינו כשומר^{ב-תמ} שכר דמי — בשכר המצוה.⁽⁵⁹⁾

ולפי זה, מחלוקת התנאים כך היא: רבי אליעזר סבר כרבה שהרי הוא שומר חינם בלבד ולכן נשבע המלוה שלא פשע ונוטל מעותיו. ואילו רבי עקיבא סבר כרב יוסף שחייב בגניבה ואבדה מדין שומר שכר.

אלא כעת יש להסתפק: זה ודאי שרבי עקיבא אינו סובר את דינו של רבה. כיון שמחייב רבי עקיבא את המלוה במשכון. אך האם אפשר להעמיד את דברי רב יוסף אף

באונסיו וכ"כ בה"ג.

ורש"י סובר כי לרבי יצחק, מתחייב הוא באונסין. [רש"י בבא מציעא סב א ד"ה שקונה משכון.]

58. כתבו התוספות בד"ה שומר אבדה, דשומר שכר לעכו"ם אינו מתחייב בגניבה ואבדה, כיון דגבי שומרים כתיב רעהו. ויש למעט עכו"ם כדממעטינן הקדש.

וכתב התומים [סימן עב ס"ק יג] שמדברי התוספות מבואר שלא מוחלט פטור זה משמירה לעכו"ם, כיון שאין לזה ראייה מן הגמרא. והא דפסק השולחן ערוך סימן ש"א סעיף א' דישראל לא נעשה שומר לעכו"ם הוא מדברי הרמב"ם ומקורו במכילתא, ע"כ.

59. ובבבא קמא נו ב מבואר כך: רב יוסף אמר, [שומר אבדה] כשומר שכר דמי. משום שבאותה